

ธุรกิจไทยยุคใหม่ สูงวัยแต่โตแรง

นายฉันทพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เปิดเผยว่า สนค. ได้จัดทำรายงานการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง โอกาสทองในเศรษฐกิจสีเงิน (Silver Economy) ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุไทย พบว่า ปัจจุบันหลายประเทศในโลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ **ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ** ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีแนวโน้มเติบโตสูง อีกทั้งไทยยังมีศักยภาพในการแข่งขัน จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ไทยจะส่งเสริมธุรกิจดังกล่าวให้เป็นหนึ่งในธุรกิจที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาคบริการของประเทศ

การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุเป็นปัจจัยสำคัญในการเติบโตของธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ โดยข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) ระบุว่า ในปี 2566 มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปทั่วโลกประมาณ 1.15 พันล้านคน และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.66 พันล้านคนในปี 2583 โดยมีอัตราการเติบโตขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 45.2 อีกทั้งข้อมูลจากศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS ระบุว่า ในปี 2566 เศรษฐกิจสูงอายุของโลกมีมูลค่าถึง 26.6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 26.6 ของมูลค่าเศรษฐกิจโลก โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง จึงเป็นโอกาสของธุรกิจดูแลผู้สูงอายุไทยที่จะขยายสู่ตลาดต่างประเทศ

สำหรับประเทศไทย ในปี 2567 ไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ (Aged Society)¹ โดยมีผู้สูงอายุมากกว่า 60 ปี ประมาณ 13.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.36 ของประชากรไทยทั้งหมด² อีกทั้งในปี 2566 ธุรกิจศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ มีมูลค่าตลาดราว 2,574 ล้านบาท และมีอัตราการเติบโตในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาสูงถึงร้อยละ 25.1³ สะท้อนถึงแนวโน้มและโอกาสสำคัญที่ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุของไทยจะสามารถพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการทั้งผู้สูงอายุไทยและต่างประเทศ

สนค. ได้วิเคราะห์ข้อมูลนิติบุคคลธุรกิจดูแลผู้สูงอายุไทยของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยจำแนกธุรกิจดังกล่าวเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ธุรกิจบริการส่งผู้ดูแลไปดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Care) ธุรกิจสถานบริการดูแลระยะยาวที่ครอบคลุมบริการพักค้างคืน (Long Stay) และ ธุรกิจสถานบริการดูแลผู้สูงอายุแบบเข้าไปเย็นกลับ (Day Care) ผลการวิเคราะห์พบว่า ในช่วงปี 2565 - 2567 นิติบุคคลในธุรกิจดูแลผู้สูงอายุของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.60 ต่อปี และ ณ 30 มิ.ย. 2568 มีจำนวนนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการอยู่ทั้งหมด 2,331 ราย ส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลขนาดเล็ก จำนวน 2,299 ราย หรือคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 98.63 โดยธุรกิจ Home Care มีจำนวนนิติบุคคลมากที่สุด 1,475 ราย รองลงมาเป็นธุรกิจ Long Stay 810 ราย และธุรกิจ Day Care 46 ราย อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2565 - 2568 ธุรกิจ Long Stay มีการขยายตัวเฉลี่ยมากที่สุดที่ร้อยละ 9.97 รองลงมาเป็นธุรกิจ Home Care ขยายตัวร้อยละ 6.79 ขณะที่ธุรกิจ Day Care หดตัวร้อยละ 3.3

เมื่อพิจารณาในด้านที่ตั้งธุรกิจ พบว่า ในปี 2567 พื้นที่ที่มีธุรกิจดูแลผู้สูงอายุมากที่สุด คือ กรุงเทพฯ จำนวน 928 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.58 ของนิติบุคคลทั้งหมด รองลงมาคือภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ) 491 ราย (ร้อยละ 22.00) และภาคเหนือ 241 ราย (ร้อยละ 10.80) โดยทุกภูมิภาคมีจำนวนนิติบุคคลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

¹ ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวนมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากร หรือผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวนมากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด
² กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, “กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จับมือ สมาคมการค้าและการบริการสุขภาพผู้สูงอายุไทย ดันไทยขึ้นแท่น ‘ฮับ’ ดูแลผู้สูงอายุโลก” เข้าถึงได้จาก <https://www.dbd.go.th/news/149020867>
³ ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี, “ttb analytics ประเมินธุรกิจศูนย์ดูแลผู้สูงอายุแนวโน้มสดใส หนุนมูลค่าตลาดโตใน 10 ปีข้างหน้าแตะ 2 หมื่นล้านบาท จากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีขนาดครอบครัวเล็กลง” เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.at/5K2aw>

โดยเฉพาะภาคใต้ที่มีการขยายตัวเฉลี่ย ในช่วงปี 2565 – 2567 มากที่สุด (ร้อยละ 13.83) และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลการลงทุนในธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ ณ 30 มิถุนายน 2568 พบว่า ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุมีการลงทุนรวมอยู่ที่ 16,182.26 ล้านบาท เป็นมูลค่าการลงทุนจากไทย 15,639.87 ล้านบาท (ร้อยละ 96.65) และจากต่างชาติ 542.39 ล้านบาท (ร้อยละ 3.35) โดยธุรกิจที่ต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนมากที่สุดคือ ธุรกิจ Home Care

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการธุรกิจดูแลผู้สูงอายุของไทย ทั้ง 3 ประเภท ยังพบว่า จุดแข็งและกลยุทธ์ที่จะทำให้ธุรกิจสำเร็จ ได้แก่ การให้บริการครบวงจร การมีสถานที่และสิ่งแวดล้อมเหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีความสะดวกและปลอดภัยตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข การมีบุคลากรที่พอเพียง และผ่านการอบรมเฉพาะด้าน การมีพันธมิตรร่วมกับหลายภาคส่วน เช่น โรงพยาบาล บริษัทประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ และการเงิน และการปรับโมเดลธุรกิจให้ยืดหยุ่น เช่น การทำแฟรนไชส์ การให้บริการโซลูชันในการบริหารธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ

จากกรณีศึกษาประเทศต้นแบบ ได้แก่ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และมาเลเซีย พบว่าทั้ง 3 ประเทศ เป็นประเทศมีความโดดเด่นด้านการปรับตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีกลยุทธ์ที่สอดคล้องกัน คือ มีการเสริมความเข้มแข็งของระบบรัฐสวัสดิการ มีการสนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถานดูแลผู้สูงอายุ รองรับกับจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น และภาครัฐจัดให้มีเงินอุดหนุนและเงินเบี้ยเลี้ยง เพื่อเพิ่มกำลังซื้อให้กับผู้สูงอายุ

แม้ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุจะมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพในการแข่งขัน แต่ธุรกิจดูแลผู้สูงอายุของไทยก็ยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านรายได้ของผู้สูงอายุไทย ธุรกิจอำพรางของคนต่างด้าว (Nominee) และการขาดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตลาดผู้สูงอายุ ดังนั้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของธุรกิจดูแลผู้สูงอายุไทย ภาครัฐและเอกชนควรร่วมดำเนินการ อาทิ (1) ยกระดับมาตรฐานสำหรับธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ กำหนดแนวทางการติดตามคุณภาพบริการและความปลอดภัยของผู้สูงอายุ (2) ส่งเสริมมาตรการการเข้าถึงบริการทางการเงินและการประกันภัย เพิ่มกำลังซื้อของผู้สูงอายุและครอบครัว เช่น มาตรการลดหย่อนภาษี และการจัดตั้งกองทุนจัดสรรเบี้ยเลี้ยง (3) ป้องกันและปราบปรามธุรกิจ Nominee เพื่อรักษาความเป็นธรรมทางการแข่งขันและป้องกันการแย่งชิงตลาดจากผู้ประกอบต่างชาติที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย (4) จัดทำฐานข้อมูลธุรกิจดูแลผู้สูงอายุ ครอบคลุมข้อมูลการตลาด อาทิ สถานการณ์ผู้สูงอายุทั้งในไทยและต่างประเทศ และรายได้ผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ (5) ส่งเสริมการอบรมเฉพาะด้านแก่บุคลากรดูแลผู้สูงอายุ ส่งเสริมการอบรมทักษะวิชาชีพที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ (6) ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อยกระดับการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่ทันสมัย ปลอดภัย และมีคุณภาพสูง (7) ส่งเสริมการขยายตลาดสู่ต่างประเทศ ผ่านการจัดกิจกรรมการจับคู่ธุรกิจ การจัดแสดงสินค้าและบริการ และการส่งเสริมธุรกิจผ่านสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ และ (8) ส่งเสริมการสร้างร่วมมือกับธุรกิจที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงพยาบาล บริษัทประกันภัย ร้านอาหาร และธุรกิจบริการอื่น ๆ

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
กันยายน 2568